

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 21.10.1993, sp. zn. 3 Cao 198/93, ECLI:CZ:VSPH:1993:3.CAO.198.1993.1

Číslo: 59/1995

Právní věta: Soud je oprávněn posoudit dodatečně i předchozí pravomocné rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení, a to z toho hlediska, zda jím byla dávka neprávem odepřena. Ustanovení § 95 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb. předpokládá, že k takové situaci může dojít v takovém případě je právně nerozhodné, že předchozí rozhodnutí, kterým byla dávka takto neprávem odepřena, je již pravomocné.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 21.10.1993

Spisová značka: 3 Cao 198/93

Číslo rozhodnutí: 59

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Řízení před soudem

Předpisy: 100/1988 Sb. § 95

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 59/1995 sb. rozh.

Soud je oprávněn posoudit dodatečně i předchozí pravomocné rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení, a to z toho hlediska, zda jím byla dávka neprávem odepřena.

Ustanovení § 95 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb. předpokládá, že k takové situaci může dojít; v takovém případě je právně nerozhodné, že předchozí rozhodnutí, kterým byla dávka takto neprávem odepřena, je již pravomocné.

(Rozsudek Vrchního soudu v Praze z 21. 10. 1993, [3 Cao 198/93](#))

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení byla zamítnuta navrhovatelčina žádost o invalidní důchod s odůvodněním, že navrhovatelce nevznikl nárok na invalidní důchod, protože nebyla zaměstnána po dobu potřebnou pro nárok na tento důchod. Za posledních 10 roků před vznikem invalidity získala navrhovatelka namísto zákonem požadovaných alespoň 5 roků pouze 305 dní zaměstnání.

V opravném prostředku navrhovatelka jednak žádala o prominutí zmeškání lhůty k podání tohoto opravného prostředku a jednak namítala, že je invalidní již od roku 1965 a v uvedené době měla získanu potřebnou dobu zaměstnání.

Na základě tohoto navrhovatelčina návrhu na zahájení řízení byl vypracován posudek posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí v B. dne 14. 9. 1992 se závěrem, že navrhovatelka byla nepřetržitě částečně invalidní od 1. 2. 1967 a od 15. 11. 1991 se stala invalidní podle ustanovení § 29 odst. 2 písm. a) zákona č. 100/1988 Sb. Česká správa sociálního zabezpečení proto vydala 23. 11. 1992 nové rozhodnutí, kterým obnovila výplatu navrhovatelčina částečného invalidního důchodu od 20. 7. 1971; doplatek však poukázala pouze za dobu 3 let od uplatnění žádosti v roce 1991, tj. od 6. 11. 1988.

Krajský soud v Brně rozsudkem rozhodl tak, že rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení z 2. 4. 1992 potvrdil a rozhodnutí z 23. 11. 1992 zrušil. Soud vycházel jednak z výpovědi navrhovatelky, slyšené jako účastnice řízení, dále z obsahu citovaného posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v B. ze dne 14. 9. 1992 a z obsahu dávkového spisu. Soud tak zjistil, že navrhovatelce byl částečný invalidní důchod přiznán již rozhodnutím orgánu sociálního zabezpečení ze 4. 3. 1969 s počátkem od 31. 8. 1967 ve výši 87 Kč měsíčně. Výplata této dávky byla pak zastavena rozhodnutím z 8. 4. 1971 z toho důvodu, že navrhovatelka se odmítla dostavit ke kontrolní lékařské prohlídce (§ 52 odst. 3 dříve platného zákona č. 101/1964 Sb.). Opravný prostředek proti tomuto rozhodnutí podán nebyl. V roce 1982 byla uznána částečně invalidní od 23. 3. 1982. Rozhodnutím z 21. 10. 1982 však byla navrhovatelčina žádost o dávku zamítnuta, protože navrhovatelka nesplnila podmínku potřebné doby zaměstnání a dále proto, že od doby skončení posledního pracovního poměru ke dni 21. 12. 1979 do doby vzniku částečné invalidity uplynula doba delší než dva roky. Proti tomuto rozhodnutí podala navrhovatelka opravný prostředek; vzala jej však před soudem zpět a přezkumné řízení bylo zastaveno usnesením Krajského soudu v Brně z 11. 5. 1984, sp. zn. 10 C 61/83. V roce 1990 požádala navrhovatelka o důchod manželky, který jí byl přiznán od 1. 10. 1988 ve výši 200 Kč měsíčně. Navrhovatelka byla naposledy zaměstnána do 31. 7. 1988. Její zdravotní stav je hodnocen jako dlouhodobě nepříznivý a posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky v B. ve svém posudku ze 14. 9. 1992 provedla zhodnocení celého průběhu částečné invalidity navrhovatelky. Na základě veškeré zdravotní dokumentace dospěla k závěru, že navrhovatelka je nepřetržitě částečně invalidní od 1. 2. 1967; v roce 1991 došlo ke zhoršení jejího zdravotního stavu, takže od 15. 11. 1991 je nadále plně invalidní podle ustanovení § 29 odst. 2 písm. a) zákona č. 100/1988 Sb. Vznik částečné invalidity, který byl v řízení v letech 1982 a 1983 stanoven na 23. 3. 1982, se zdá být posudkovým omylem, protože podle studia zdravotních materiálů se navrhovatelčin stav od roku 1967 nezlepšil a zřejmě i po celou tuto dobu docházelo k podstatnému poklesu výdělků.

Soud prvního stupně tak dospěl k závěru, že navrhovatelce nevznikl nárok na invalidní důchod, protože k době vzniku invalidity, tj. k 15. 11. 1991, navrhovatelka nesplnila podmínku odpracované doby, protože v období posledních 10 let před vznikem invalidity byla zaměstnána pouze od 1. 10. 1987 do 31. 7. 1988 a nikoli zákonem požadovaných 5 let (§ 29 odst. 3 zákona č. 100/1988 Sb.). V zamítavém rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení z 2. 4. 1992 proto soud neshledal žádné pochybení a jako správné je potvrdil.

Rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení z 23. 11. 1992 však soud prvního stupně nepotvrdil, protože nebylo podle jeho názoru v souladu se zjištěnými skutečnostmi. V roce 1982, když byl příslušnou posudkovou komisí vypracován posudek, podle něhož je navrhovatelka částečně invalidní od 23. 3. 1982, neměla tato komise k dispozici celou navrhovatelčinu zdravotní dokumentaci a zejména protokoly z předchozích jednání komise z roku 1967 a 1971. Jinak by musel dospět k závěru, že navrhovatelka je nadále částečně invalidní. Proto vzhledem k závěrům posledního posudku ze 14. 9. 1992 je zřejmé, že navrhovatelce náležela výplata částečného invalidního důchodu i po jeho

zastavení ke dni 19. 7. 1971. Poprvé po tomto datu požádala navrhovatelka o invalidní důchod 10. 3. 1982 a již tehdy jí měla být obnovena výplata částečného invalidního důchodu za tři roky nazpět, tj. od 10. 3. 1979. Jestliže se tak nestalo, byla dávka navrhovatelce v roce 1982 neprávem odepřena. Soud prvního stupně proto rozhodnutí z 23. 11. 1992 zrušil a uložil České správě sociálního zabezpečení, aby, vycházející z právního názoru soudu, obnovila navrhovatelce výplatu částečného invalidního důchodu od 10. 3. 1979.

Ve včas podaném odvolání Česká správa sociálního zabezpečení s tímto právním názorem soudu prvního stupně nesouhlasila a poukazovala na to, že svým rozhodnutím obnovila navrhovatelce výplatu částečného invalidního důchodu od 20. 7. 1971, a protože podle ustanovení § 95 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb. náleží doplatek maximálně za 3 roky nazpět ode dne uplatnění nároku, doplatil navrhovatelce částečný invalidní důchod od 6. 11. 1988, tj. 3 roky nazpět od sepsání žádosti, na jejímž základě bylo vydáno přezkoumávané rozhodnutí ze dne 2. 4. 1992. V roce 1982 sice navrhovatelka požádala o invalidní důchod, ale o její žádosti bylo pravomocně rozhodnuto dne 21. 10. 1982. Skutečnosti, že navrhovatelka vzala tehdy svůj opravný prostředek před soudem zpět a že nepřiznání nepřetržitosti částečné invalidity bylo posudkovým omylem, nezakládají nárok na výplatu částečného invalidního důchodu za 3 roky zpětně od uplatnění nároku v roce 1982. Česká správa sociálního zabezpečení proto žádala, aby rozsudek soudu prvního stupně byl zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení, popřípadě aby byl změněn tak, že rozhodnutí z 23. 11. 1992 bude potvrzeno.

Vrchní soud v Praze svým rozsudkem rozhodl tak, že potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně, jímž bylo zrušeno rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení z 23. 11. 1992. Účastníkům odvolacího řízení nebyla přiznána úhrada nákladů tohoto řízení.

Z odůvodnění:

V projednávané věci soud prvního stupně přezkoumával k návrhu nejprve rozhodnutí z 2. 4. 1992, které jako správné potvrdil, a proti této části rozsudku odvolání České správy sociálního zabezpečení nesměřovalo. V této části tedy rozsudek odvoláním napaden nebyl a zůstal rozhodováním odvolacího soudu nedotčen.

V odvoláním napadené části rozsudku soud prvního stupně rozhodoval o přezkoumání rozhodnutí, kterým nebylo navrhovatelčině opravnému prostředku v celém rozsahu vyhověno. Tímto rozhodnutím ze dne 23. 11. 1992 orgán sociálního zabezpečení uvolnil výplatu částečného invalidního důchodu navrhovatelce od 20. 7. 1971 a doplatek poukázal za dobu tří let zpětně od uplatnění žádosti (6. 11. 1991), přičemž z doplatku zúčtoval částky vyplacené na důchod manželky, který tak navrhovatelce od 6. 11. 1988 nenáleží.

Orgánu sociálního zabezpečení lze přisvědčit v jeho tvrzení, že rozhodnutí, kterým byla dne 21. 10. 1982 zamítnuta navrhovatelčina žádost o invalidní důchod, je pravomocné, protože navrhovatelka opravný prostředek podaný proti němu vzala před soudem zpět. Ničeho to však nemění na možnosti toto rozhodnutí dodatečně posoudit z toho hlediska, zda jím nedošlo neprávem k odepření dávky.

Podle ustanovení § 95 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb. zjistí-li se dodatečně, že dávka byla přiznána nebo je vyplácena v nižší částce, než v jaké náleží, nebo že byla neprávem odepřena, anebo že byla přiznána od pozdějšího data, než od jakého náleží, dávka se zvýší nebo přizná. Obdobné ustanovení obsahoval i dříve platný zákon č. 121/1975 Sb. v § 62 odst. 1, za jehož platnosti bylo rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení ze dne 21. 10. 1982 vydáno. Z uvedeného je zřejmé, že zákon o sociálním zabezpečení předpokládá, že by k takové situaci mohlo dojít; potom je irelevantní, že rozhodnutí, kterým byla dávka takto neprávem odepřena, je již pravomocné.

V projednávané věci bylo dodatečně zjištěno z posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky v B. ze 14. 9. 1992, že navrhovatelka byla nepřetržitě částečně invalidní od 1. 2. 1967 až do dne 15. 11. 1991, kdy se stala plně invalidní. Komise také jednoznačně vyslovila, že uznání částečné invalidity navrhovatelky od 23. 3. 1982 bylo posudkovým omylem, neboť navrhovatelce v té době náležela částečná invalidita nepřetržitě od roku 1967. Pokud tedy orgán sociálního zabezpečení zamítl v roce 1982 navrhovatelčinu žádost o invalidní důchod s tím, že jí nárok na částečný invalidní důchod nevznikl, jde o neprávem odepřenou dávku. Protože oba citované zákony v takových případech stanoví jednoznačně, že neprávem odepřená dávka se přiznává, soud prvního stupně nepochybil, jestliže se touto možností zabýval.

Ze správných zjištění soudu prvního stupně vyplývá, že navrhovatelce byla rozhodnutím orgánu sociálního zabezpečení z 21. 10. 1982 neprávem odepřena dávka (výplata částečného invalidního důchodu); navrhovatelce proto náleží uvedená dávka za dobu tři roky nazpět od uplatnění žádosti, na jejímž základě bylo takto nesprávně rozhodnuto, tedy od 10. 3. 1979.

Jestliže pak přezkoumávaným rozhodnutím ze dne 23. 11. 1992 byl navrhovatelce vypočten doplatek neprávem odepřené dávky pouze za dobu od

6. 11. 1988 (tři roky nazpět před opětovným uplatněním žádosti o dávku), není toto rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení správné a soud prvního stupně nepochybil, když je zrušil.

Věcně správný rozsudek soudu prvního stupně byl proto odvolacím soudem podle ustanovení § 219, § 250f a § 250l odst. 2 o. s. ř. potvrzen.